

דף קס"ה

נהגו בפשוט או במקושר ועשה
ההפך היא קפידא

למדנו במשנה שדעת רשב"ג שבכל דיני מקושר
ופשוט הולכים אחר מנהג המדינה. שואלת
הגמרא, האם רבן שמעון בן גמליאל אומר שבדיני פשוט ומקושר המפורשים
לתנא קמא אם יש מדינה שנהגו לשנות הכל כמנהג המדינה. האם התנא קמא
אינו מודה שהכל כמנהג מדינה? אמר אביי, שבמקום שנהגו בפשוט, ואמר לו
עשה לי שטר פשוט. ועשה לו מקושר לדברי הכל היא קפידא, ואם הוא גט אשה
פסול לגרש בו¹⁹⁸. ובמקום שנהגו במקושר ואמר לו עשה לי מקושר, ועשה לו
פשוט היא קפידא.

במקום שני בפשוט וא' עשה לי פשוט ועשה
מקושר לת"ק היא קפידא לרשב"ג

ואמר לו עשה לי פשוט, ועשה מקושר.

התנא קמא סובר שאפילו שמנהג המדינה הוא בין בפשוט בין במקושר, כיון
שאמר לו בפשוט הוא קפידא והמקושר פסול. ורבן שמעון בן גמליאל, שאומר
הכל כמנהג המדינה, סובר שאומרים 'מראה מקום הוא לו', שאם יהיה לו לטורח
לכתוב מקושר יכתוב פשוט. אבל אינו מקפיד אם יכתוב מקושר¹⁹⁹.

רשב"ג ור"ש ור' אלעזר סוברים
מראה מקום הוא לו

אביי אמר שרבן שמעון בן גמליאל, ורבי שמעון,
ורבי אלעזר, סוברים שאומרים לפעמים אדם אינו

מתכוון אלא 'מראה מקום הוא לו'! רשב"ג במה שאמר במשנתנו. רבי שמעון במה
ששנינו במשנה במסכת קידושין, רבי שמעון אומר, האומר התקדשי לי בדינר
של כסף ונמצא של זהב מקודשת²⁰⁰, שהמטעה לשבח הרי זו מקודשת. רבי אלעזר
במה ששנינו במשנה במסכת גיטין, האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום פלוני,
וקיבלו לה ממקום אחר פסול, ורבי אלעזר מכשיר. מפני שאומרים שהיא 'מראה
מקום לו', לטרוח וללכת עד אותו מקום ואם השליח יחפוץ ללכת יותר תבוא עליו
ברכה.

פשוט שכתוב בו עד אחד ומקושר
שכתוב בו שני עדים שניהם פסולין

הגמרא שואלת על מה ששנינו במשנה שפשוט
שכתוב בו עד אחד, ומקושר שכתוב בו שני עדים

שניהם פסולים. במה שאמרו שמקושר שכתוב בו שני עדים פסול יש חידוש שלא
נאמר שהואיל ובכל מקום שני עדים כשרים גם בגט מקושר שחתומים

198 משמע משום שא"ל עשה לי פשוט אבל אם א"ל בסתם לך עשה לי שטר ועשה לו מקושר כשר אע"ג שהוא
מקום שנהגים בפשוט. ובקדושין א' אע"ג שלא אמר אלא עשה לי גט שכן הוא בגרסא שם באתרא דנהיגי בפשוט
ועבד ליה מקושר. תוס'.

199 ואם יכתוב מקושר נוח לו יותר שהרי מנהג המדינה בשניהם. רשב"ם.

200 אבל בשבח יחסין על מנת שאני לוי והוא כהן לא אמר ר' שמעון מקודשת שיכולה לומר מסאנא דרב מכרעי
לא בעינא. הטעה לשבח הוא מראה מקום שמתרצה בשל כסף וכ"ש בשל זהב ומעמידים שם במתקדשת על ידי
שלוחה. רשב"ם.

עליו שני עדים. אבל מה החידוש במה ששנינו שפשוט שכתוב בו עד אחד פסול?
אמר אב"י, המשנה באה להשמיע שאפילו כשיש עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה
שמייע לו השטר פסול. ולא סומכים על השטר לטרוף מלקוחות, מפני ששני
עדים הכתובים בשטר הם שמוציאים קול²⁰¹ 202.

אמימר הכ' בע"א בכתב וע"א בע"פ פסלו ב' אמימר הכשיר בעד אחד בכתב, וכתב
עדים במקושר כמו שע"א הוא פסול דאורייתא ידו מקויים ממקום אחר בעדים, ועד אחד
על פה שמעיד על אותה מלוה²⁰³. ואמר רב אשי לאמימר ומה עם מה שאמר אב"י?
ואמר לו אמימר 'לא שמיע לי', כלומר אינו סובר כדבריו. אמר לו רב אשי, לדבריו
קשה מה החידוש במשנתנו? אמר לו אמימר, שהמשנה באה להשמיע ששני עדים
במקושר הם כעד אחד בפשוט. כמו שעד אחד בפשוט הוא פסול דאורייתא²⁰⁴, כך
בשני עדים במקושר חכמים הטילו עליו פסול דאורייתא²⁰⁵ 206.

אמר אמימר, שיש ראייה לדבריו שהרי החכמים שלחו לרבי ירמיה, האם עד אחד
בכתב ועד אחד על פה מצטרפים וכמו ששניהם חתומים בשטר²⁰⁷. ושנינו בברייתא
במסכת סנהדרין, אין עדותן מצטרפת בב"ד עד שיראו שניהם כאחד. רבי יהושע
בן קרחא אומר אפי' בזה אחר זה אין עדותן מתקיימת עד שיעידו שניהם כאחד.
רבי נתן אומר שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין דבריו.
ואנחנו לא שואלים אותך מה הדין לפי התנא קמא שחולק במסכת סנהדרין על רבי

201 ואינו אלא כמלוה ע"פ וטרפים מבני חורין כדין המלוה את חבירו בעדים בלא שטר, והלוה יכול לומר פרעתי
והמלוה לא יכול לטעון היה לך לקרוע את השטר שבידי. רשב"ם.

202 כאן משמע דוקא אחד בכתב ואחד בעל פה אבל שנים בכתב כ"א בפ"ע מצטרפים ורבי יהושע בן קרחא
וכמי שא' הלוואה אחר הלוואה מצטרפין, או למי שא' לא מצטרפים שני שטרות של עד אחד כגון הודאה אחר הודאה
שמפרש בכל אחד ואחד מנה שהודה בשטר זה הודה גם לפ' פלוני מצטרפים. אבל יש לדחות שעד אחד בכתב ועד
אחד בעל פה לא מדובר בכה"ג אלא כגון שאותו שבכתב מעיד על ההלוואה שראה ושבעל פה מעיד שראה שמסר
לו את השטר הזה שהעד חתום בו. ולכן קשה לאמימר שהרי יש במסירת השטר הזה שני עדי מסירה שהעד שחתום
הוא כעד מסירה שהוא לא היה חותם אלא בצווי של הלוה והעד שבעל פה מעיד שהלוה מסרו למלוה ולכן הוא
כשר אף על פי שלא חתם עליו אלא עד אחד שיש שני עדים על מסירתו וק"ל כר"א. אבל שניהם בכתב יחידים
פסולים לכ"ע שאין על כל שטר ושטר אלא עד אחד. שלא מצאנו בשום מקום שטר בעד אחד לבד שיועיל. ולפי
מה שפירש' שעד אחד שבע"פ שמעיד על מסירת שטר שחתום בו העד מובן מה שהסתפקו לקמן סתמא בעד אחד
בכתב ועד אחד בעל פה אם מצטרפים. תוס'.

203 ונראה בעיני שמכשיר לגמרי אפילו לטרוף מלקוחות כאילו נחתמו שני עדים, שעד אחד בשטר ועד אחד
בעל פה מוציאים קול. רשב"ם.

204 למ"ד בפרק המגרש ביש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הולד כשר בכתב ידו ועד דוקא אבל כתב סופר ועד
פסול לגמרי מיושב היטב. אבל למ"ד שם שגם בכתב סופר ועד הולד כשר, ואפי' בסופר שאינו מובהק קשה למה
קוראים לו כאן פסול דאורייתא. וי"ל שהגמ' היא כאב"י שסובר כך, או שכאן מדובר כשהסופר בעצמו חתם או
שכתבו קרוב או פסול. תוס'.

205 ואם הוא גט אינה מגורשת ואם הוא שטר מלוה אינו טרוף ממשועבדים. אבל אם יש שם עד אחד בעל פה עם
עד אחד החתום בשטר השטר כשר לגמרי שמצטרפים. רשב"ם.

206 לא דאורייתא ממש שגט מקושר הוא מדרבנן. אלא מה שהולד ממזר מדרבנן כמו שהוא ממזר בפסול פשוט
נקרא דאורייתא ולא דוקא. ורשב"ם פירש פסול דאורייתא שלא גובה מב"ח ואין נראה לרבי שאפי' אם היה פסול
דרבנן לא היה גובה מב"ח. תוס'.

207 שלחו לשאול את ר' ירמיה לאחר שהוציאוהו מבית המדרש, ורבי ירמיה שלח להם שעד אחד בשטר ועד אחד
בעל פה מצטרפים. רשב"ם.

יהושע בן קרח. שהרי לדבריו אפילו שני עדים בכתב, ושני עדים על פה אינם מצטרפים אם לא ראו את עדותם בכתב אחת, ואפילו שהם מעידים על מנה אחד.

והשאלה היא האם לר"י ב"ק שאומר שב' בכ' וב' בע"פ מצ' ור' ירמיה א' שהם מצטרפים קרח, שאומר ששנים בכתב ושנים בעל

פה מצטרפים, אפילו אם ראו את עדותם בזה אחר זה. האם שנים בכתב ושנים על פה הם שמצטרפים, אבל לא מצרפים עד אחד בכתב ואחד על פה. או שאין הבדל ומצרפים גם עד אחד בכתב ועד אחד בע"פ? ורבי ירמיה שלח להם, אני איני כדאי ששלחתם לי, אלא כך דעת תלמידכם נוטה שיצטרפו. ומדברי רבי ירמיה יש ראייה לדברי אמיר שאמר שעד אחד בכתב ועד אחד בעל פה מצטרפים.

ורב אשי אמר ב' שהעידו זה בב"ד זה והורב אשי אמר לאמימר שאין להקשות על אביי בב"ד אחר לר"נ יבוא בב"ד אצל ב"ד מרבי ירמיה מפני שאנו שונים אחרת את מה

ששלחו לרבי ירמיה. מה הדין בשנים שהעידו, אחד בבית דין זה ואחד בבית דין זה. האם בית דין זה יכול לבוא אצל בית דין זה לצרף את עדותם ששמעו וישפטו לפי העדות. ואנחנו לא שואלים לפי התנא קמא של רבי נתן, רבי יהושע שאומר שאין עדותם מתקיימת עד שיעידו שניהם בכתב אחת, שסובר שאינם מצטרפים אפילו בבית דין אחד. אלא השאלה היא לפי רבי נתן שאומר ששומעים דבריו של עד אחד היום ושל עד אחד למחר למחר. האם הם מצטרפים רק כשהם מעידים בבית דין אחד, אבל לא כשהעידו בשני בתי דין. או שאין הבדל בדבר. ורבי ירמיה שלח להם אני איני כדאי למה שאתם שלחתם לי, אלא כך דעת תלמידכם נוטה שיצטרפו.

מר בר"ח א' ב' שהעידו בב"ד זה וחד' שהעידו בב"ד אחר יבוא א' מכל ב"ד מר בר חייא אמר ששלחו לו כך, שנים

שהעידו בב"ד זה וחזרו והעידו בב"ד זה, האם אחד מכל ב"ד יבוא ויצטרפו? ואנחנו לא שואלים לפי רבי נתן שהרי אם מצטרפים עדים אין ספק שמצטרפים דיינים. אלא השאלה היא לתנא קמא של רבי נתן²⁰⁸, האם לא מצרפים עדים אבל דיינים מצרפים. או שלא מצרפים גם דיינים. ורבי ירמיה שלח להם אני איני כדאי שאתם שלחתם לי, אלא כך דעת תלמידכם נוטה שיצטרפו.

רבינא א' ג' שישבו לקיים שטר ומת א' צריכים רבינא אמר ששלחו לו כך, שלשה שישבו לכ' במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי

לקיים את השטר ומת אחד מהן, לאחר שהעדים העידו על חתימת ידם בפני שלשה, האם הם צריכים לכתוב 'במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי', שמה שכתבו 'במותב תלתא הוינא' ואחר כך לא חתמו אלא שנים לא יראה כשקר, או לא. ושלח להם אני איני כדאי שאתם שלחתם לי,

208 למעלה פירשתיה ורבי נתן ורבנן נח' בשראו שניהם כאחד אבל לא העידו בבית דין כאחד. רשב"ם.

אלא כך דעת תלמידכם נוטה, שצריכים לכתוב 'במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי'. ועל דבר זה הכניסו את רבי ירמיה לבית המדרש, כיון שהשיב להם כהוגן על שאלתם.

משנה

זוין מאה דאינון סלעין עשרין אין שטר הלואה שכתוב שלוח מאה זוים שהם עשרים סלעים לו אלא כ' סלעים

בשטר מאה שהם שלשים סלעים אין לו אלא מנה שהוא מאה זוים²⁰⁹. ואם כתוב בשטר כסף זוים שהם והמנין נמחק אין פחות משני זוים. כסף סלעין דאינון ונמחק ונמחק אין פחות משני סלעים. דרכונות דאינון ונמחק אין פחות משתי דרכונות.

כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים, כשכפל דבריו בשטר כתוב מאתים. מלמעלה מאתים ומלמטה מנה הכל הולך אחר התחתון²¹¹. אם כן למה כותבין את העליון?, הואיל ובסוף השטר חוזרים וכופלים את דבריו, שאם תמחק אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון.

גמרא

הגמרא מביאה את מה ששנינו שאם כתב בשטר הלואה כסף אין פחות מדינר כסף. כסף דינרים או דינרים כסף אין פחות משני דינרי כסף. כסף בדינרים אין פחות משני דינרי זהב²¹². זהב בדינרין אין פחות משוה שני דינרין של כסף, שלוח זהב בשווי של שני דינרי כסף שדינרים משמע של כסף. ושואלת הגמרא על מה ששנינו כסף אין פחות מדינר כסף. אולי הוא לוח 'נסכא', חתיכה קטנה של כסף? אמר רבי אלעזר שכתוב בו מטבע. שואלת הגמרא, אולי הוא לוח פרוטות. ואמר רב פפא שמדובר במקום שאין יוצאות בו פרוטות של כסף, והמטבע הקטן ביותר של כסף הוא דינר.

209 ואפ' שמאה זוים הם כ"ה סלעים, שיד בעל השטר על התחתונה והמוציא מתבירו עליו הראיה ושם כן פי' מאה זוים גרועים וחסרים שאינן שוים אלא כ' סלעים. רשב"ם.

210 שיש לפרש זוים מאה שהם ל' סלעים קלים שאינן שוים אלא כ"ה סלעים שיד בעל השטר על התחתונה. רשב"ם.

211 אלא שלא יהיה כתוב בשיטה אחרונה. רשב"ם.

212 שכסף בדינרין משמע פלוני לוח מפלוני כסף שוה שני דינרין של זהב וכמו שמפ' לקמן שכשכתוב כסף בדינרי משמע בדינרי זהב, אבל בדינרין היינו שני דינרין של כסף. רשב"ם.